

ket elő tudja adni s — ami a legfontosabb — véleményt is tud nyilvánítani minden olyan, az egyes haszonbérlet vagy haszonbérletet illető kérdésekben, ahol a haszonbérlet személyes tulajdonságainak ismerete a határozathozatalt döntően tudja irányítani. Soha nem fog tudni a város megfelelni a polgármesteri kívánságnak, hogy ismerjük meg a haszonbérletünket, ha mindig csak az előjárósági tisztviselők jelentéseire lesz utalva. Minduntalan előfordul, hogy megüresedik egy haszonbérlet. A haszonbérlet szervezete, tehát maguk a haszonbérlet jelölhessék ki a pályázók közül azt, akit legértelmesebbnek tartanak a haszonbérlet elnyerésére. Nap-nap után kéri a bérleti szerződés átruházását is. A város eddig nem törődött azzal, hogy ki veszi át a haszonbérletet, csak a »kaució« legyen rendben. Nem lenne sokkal helyesebb, ha a haszonbérlet szervezetét meghallgatnák, milyen embernek ismerik azt, aki a haszonbérleti szerződést magára kívánja ruháztatni. A haszonbérlet szervezetét kellene megkérdezni véleményük felől akkor is, amikor egyesek a haszonbérlet leengedését kéri.

A személyes körülményeket sokkal jobban ismerik, mint az a »városi ur«, aki kimegy közülük nyomozni. Természetesen

csak véleményt nyilvánításának,

de bizonyos, hogy véleményüket mindig komolyan megfontolnák azok, akik idebent az íróasztal mellett kénytelenek és hivatalos határozni a kint élő emberek sorsa felől. Ez a szervezet volna a legalkalmasabb eszköz arra, hogy megszűnjön a távolság, ami most a város, mint földes ur s a haszonbérlet, mint zsellerek között tátong. A távolság nagyságát eddig csak a haszonbérlet panaszolták, de most már a város urainak sem tetszik ez az állapot.

Ezen a helyzeten változtatni kell s változtatni is fognak, mert mind a két fél elégedetlen s mert mind a két félnek joga van ahhoz, hogy elégedett legyen. S mert a város anyagi helyzete is azt parancsolja, hogy a köztulajdonban lévő földek hasznosítási módján végrehajtsák azt a reformot, ami a földeket jövedelmezőbbekké teszi, a bérletet elégedettebbekké s a város bevételeit biztosabbá és állandóbbá.

rekek kedves és hangos játéktérre. De a fákat kitépte, elpusztította a háború és a tér azóta kopár, sáros gödör.

A reformátusok kakasos templomáról

verset lehetne írni, olyan szép. A legszebb templom Szegeden.

Az alsóvárosi

Mátyás-templom

szintén szép a maga nemében. Óles támfalai, régies tornya, ódon sárga színe és sötét hajója azoknak a régi letűnt időknek az emlékét idézi, amikor vagy hétszáz esztendővel ezelőtt megjelentek a városban a barnakámszás »kudus-barátok«, hogy terjesszék a hitet, Assisi Szent Ferenc szíve szerint.

Érdekes építészeti emléke Szegednek

a nyolcszögletű torony

is, amely ott szerénykedik meztelenül a földcómázott fogadalmi templom árnyékában, de keskeny ablakain keresztül nagyon régi emlékekről suttog a szél.

Aztán szép

a hídfő

is, különösen nyári alkonyatban, amikor a nap vörösen bujik el a Csillagbörtön messzi épülete mögé, éppen szemben a híddal és utolsó sugaraival végigsimítja a nyilegyenes utat a Kállay Albert-uccán, a Széchenyi-téren és az Attila-uccán keresztül. A szegedi hídfő talán az egyetlen pontja a városnak, ahonnan nagyvárosias Szeged képe. De nem szabad jobbfelé nézni, mert akkor leront minden hatást a kulturpalota elmeretezett keskenysége és nem szabad balra nézni, mert akkor a gazdasági vasút szegényes kunyhói tépnek szét minden illúziót.

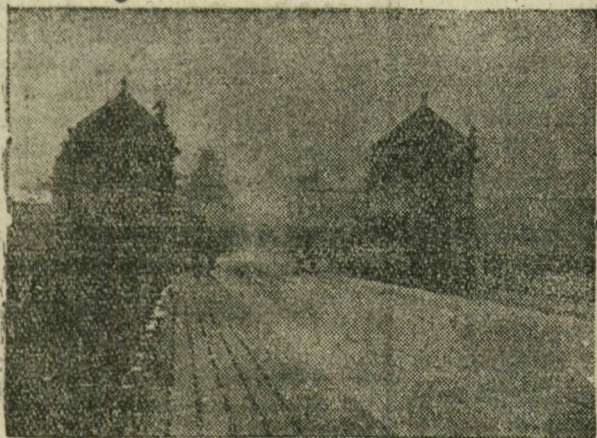
Általában azt mondják, hogy Szegednek nincs olyan karaktere, amely megkülönböztetné az Alföld többi mezővárosától. Ez pedig tévedés. Van ennek a városnak jellegzetessége, csak hogy ez a jellegzetesség nem szembetűnő, nem uralkodó. Meg kell keresni, fel kell fedezni és meg kell vele barátkozni. Az igaz, hogy Szegednek egyetemes

Felfedező expedíció Szeged rejtett szépségei felé

(A Délmagyarország munkatársától.) Szeged — sajnos — nem tartozik a világ legszebb városai közé, nem bővelkedik szépségekben, nincsenek régiségei, értékesebb műemlékei, kedves, meghitt, nagyvárosias uccái, sötét sikátorai, amelyekben szintén lehet, sőt van is romantika, nincsenek káprázatos palotasorai, pompás középületei: Szeged építészete valahogyan elveszítette a multját. Ezen a téren bizony nagyon sok hiba, nagyon sok su-

lokzat, vagy valami ittfelgett régi magánház örzi titokban a régi Szeged építészeti romantikáját abból az időből, amikor nem partájoknak épültek még a lakások, a házak, hanem a büszke szegedi polgárok önmaguknak építkeztek és volt szívük is, módjuk is a szépségek szeretetéhez.

Az új város siető népe idegesen rombolja le a régieket, az elődök emlékeit, a kietlen bérkaszárnnyak agyonnyomják a régi magánházakat, vagy a

A szegedi hídfő

lyos mulasztás történt, mert lett volna alkalom arra, hogy széppé tegyék, sőt lenne alkalom rá még ma is, de ezeket az alkalmakat következetesen elmulasztják. Az árvíz után, amelynek az új esztendőben lesz félszázados évfordulója, a Királyi Biztosság nagyszerű keretet teremtett Szeged számára. A keret egymagában véve szép is, de ami kitölti, az nagyon szegényes, nagyon stilustalan úgy — általánosságban. Öt évtized hibáját helyre lehetett volna hozni most, az egyetemi építkezések kapcsán, de bizony ezt az alkalmat is elmulasztották az illetékesek, amikor eltűrték, hogy a város legszebb, legszembetűnőbb részén, a Tisza partján felépítsék a kietlen és szivtelen homlokzatú kilnikákat. Az öreg Palánkkal együtt nagyon sok régi és kedves uccarészletet romboltak le, hogy helyet teremtsenek az egyetem palotái számára, de nem gondoskodtak arról, hogy az elpusztított régi szépségek helyett új, modern és nagyobbarányú szépségek kerüljenek ebbe a fel-dult városrészbe.

Talán majd, ha kiépül az árkádok Templom-tér, valamennyire pótolja ezeket a súlyos, esztétikai mulasztásokat és enyhíti azt a kellemetlen hatást, amelyet az egy kaptafára szabott sablon-klinikák keltenek minden építészeti szemlélőben.

Szeged nem szép város, nem nyüzsgőnek benne a szépségek, de azért vannak szépségek. Rejtett szépségek ezek is, a szegediek közül nagyon kevesen tudnak róluk, a többség érzéketlenül megy el mellettük. Viszont az is igaz, hogy nehéz felfedezni ezeket a szépségeket. Nem tervszerű, szándékos szépségek ezek, nem az előre megfontolt szándék teremtette őket, hanem legtöbbször a véletlen, vagy a — szabálytalanság. Egy-egy elterjedt uccavonal, néhány szabálytalanul kiugró hom-

regi házak új gazdái leveretik a régi szép homlokzatokat, hogy bemázoltassák azzal a szeszű új vakolattal, amely úgy eltünteti a nemes, tiszta, stílusos vonalakat és formákat, hogy nyomuk sem marad a »modern« homlokzaton.

A napokban nyakamba akasztottam fotográfáló masinám és elindultam a városba, felfedező körútra, hogy megkeressem ezeket a veszendőbe menő szépségeket. Az új szépségekkel, illetve az újabb keletűekkel — érte ez alatt a háború előtti alkotásokat —, hamar végeztem. Nem is kerestem őket, mert hiszen tudtam róluk és szépségük már közhely.

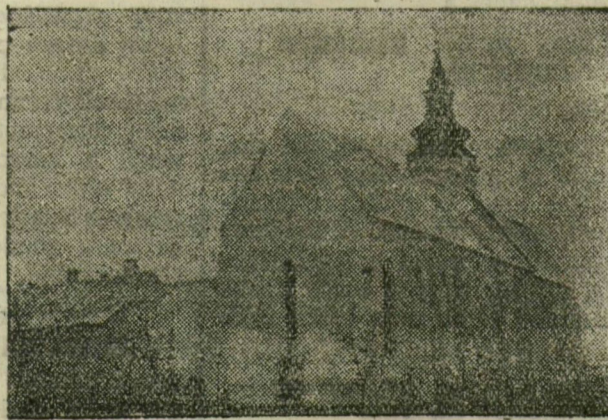
A városházáról

nem lehet újat mondani. Tökéletes építészeti alkotás. Mestermunka. Kecses tornya uralkodik a Széchenyi-téren, mint valami kegyes, szelíd, jószívű királynő. Harangjának bus szava nem bántó, szelíden hömpölyög végig a város fölött. Sokat ront azonban a városháza esztétikai hatásán a szomszédságában rogadozó Zsótér-ház rideg, levert vakolatú homlokzatával. Megbontja ez az ormótlanság az egész Széchenyi-tér egységes hatását is, annyira kéri belőle, hogy kellemetlen külsejével uralkodik mindenkinek felett.

A városháza párja, még pedig méltó párja

a Milkó-ház,

amely Szeged egyik legszebb emeletes magán-épülete. Ezt is Lechner alkotta, akinek nevét Szeged — legcsunyalább tere örökíti meg. Most építik fel ezen a téren a Templom-térről lehordott Rozália kápolnát. Lehet, hogy ez a kis kápolna vis-szaad valamit a tér elkallódott szépségéből, mert hát, ha emlékeznek még rá a szegediek, a Lechner tér valamikor kis erdő volt, a környékbeli gye-

A Mátyás-templom támfalai

jellegzetessége nincsen, de külön jellegzetessége, külön lelke van minden egyes városrészének.

Nekem, lehet, hogy kinevetnek érte, de legjobban Felsőváros tetszik. Szegednek ez a része városias a legnagyobb mértékben, bár itt nincsenek paloták, simára aszfaltozott uccák, de van valami régi patinája ennek a városrésznek. Nem az egészek, csak annak a részének, amelyet a Felsőtiszapárt, a Szentgyörgy-ucca és a Szentgyörgy-tér ölel körül. Itt sárgák a házak, görbék az uccák, sötétek a kapumélyedések és a muskátli ablakok mögöl szőke leányfejek kandikálnak elő. A kövezet régi, hepehupás, de kövezet. A templom ódon, szobrai töredeztettek, a kolostor kietlenül igénytelen. Az apró udvarokban virágoskertek illatoznak nyáron. Tiszta ez a városrész, tiszta és csendes, de csendje nem falusi. Budán van csak ilyen csend. Felsővárosnak budai lelke van.

A belváros viszont parvenű. A házak lélektelenül és izléstelenül tola-kodnak egymás mellé, a sietség ordít róluk. Bérkaszárnnyak a nagyvárosi bérkaszárnnyak proleáryomora nélkül. De van azért néhány oázis ebben az agyoncómázott körngetegben. A legszebb a Széchenyi-tér. Csak a házak nem szépek körülötte. Érdekes épület a Feketeház, amely eredeti mivoltából kivetkőztetve szomorodik a Zrínyi-ucca és a Somogyi-ucca sarkán és nyögve hordozza szecessziós homlokzatán az egyik sorcsarnok durva és bántó reklámját. Erre a házra nem szabadna reklámot függeszteni. Így a reklám dominál fölötté és agyonütne minden érdekességét, ha merész sarok-tornyoskájára és furcsa oromfala nem ellensúlyozná valamennyire ezt a reklámdiktatúrát. A Feketeház Nádor-ucca frontja mellett érdekes régi, faragott deszkakerítés büszkélkedik titokban és szegénykezve emlékez-